

МЕДИЧНА ОСВІТА

Коритнюк Раїса Сергіївна - д.фарм. наук, професор кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-56.

Давтян Лена Левонівна - д.фарм. наук, професор, завідувач кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-56.

Роздорожнюк Олена Ярославівна – доцент.

Дроздова Анна Олександрівна - доцент кафедри фармацевтичної технології і біофармації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК:[615.015.32+615.279]:613.72

© Л.М.ВОЛГІНА, С.Г.РІДКОВЕЦЬ, 2016

Л.М.Волгіна, С.Г.Рідковець

ІНТЕГРАТИВНА МЕДИЦИНА ТА АНТИ-ГОМОТОКСИЧНА ТЕРАПІЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В СПОРТИВНІЙ МЕДИЦИНІ

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Фізична культура та спорт, з їх можливістю постійно проявляти фізичну активність, компенсують нестачу рухової активності у сучасному суспільстві. Регулярна фізична активність призводить до підвищення адаптаційних можливостей організму людини. Адаптаційні процеси, однак, не виключають можливості отримання травм. При лікуванні травм у спортсменів, або інших захворювань, важко враховувати можливість ототожнення ліків з допінговими препаратами. В останньому випадку ефективною альтернативою служать біологічні методи лікування, зокрема антигомтоксична терапія.

Мета. Ознайомити лікарів клінічних спеціальностей, зокрема лікарів спортивної медицини, з новими медичними технологіями (гомеопатія, гомотоксикологія) в наданні превентивної, відновлювальної терапії стимулюючих схем дії на організм спортсмена.

Результати. В лекції представлені основні положення гомотоксикології, умови для розвитку нових ефективних методів терапії і можливості їх використання в спортивній медицині. Приведені рекомендації по призначенню препаратів антигомтоксичної терапії у спортсменів, для підвищення фізичної дієспроможності, при травмах і захворюваннях, для зниження рівня можливих ускладнень.

Висновки. Досвід використання АГТТ у спортивній медицині показав, що в комбінації зі звичайними заходами гомеопатична терапія при травмах і захворюваннях скорочує ризик розвитку можливих ускладнень і знижує витрати на лікування та реабілітацію спортсменів.

Ключові слова: холістична медицина, антигомтоксична терапія, спортивна медицина.

Вступ. У світлі сучасних поглядів під медициною розуміється система наукових знань і практичної діяльності, метою яких є зміцнення й збереження здоров'я, продовження життя людей, попередження й лікування хвороб людини. До даного визначення медицини найбільше всього підходить інтегративна (холістична) медицина. У дев'яностих роках, спочатку в США, потім у Європі з'явилися терміни «інтегративна» і «холістична» медицина.

Вони відображають наступний закономірний етап взаємодії нетрадиційної й традиційної медицини. «Holistic» - означає цілісний або повний. Холістичний рух, як напрямок у медицині, виник в Каліфорнії в 20-х роках нашого сторіччя, засновником якого був Ян Крістіан Смете. Основним постулатом цього напрямку є розгляд людини в єдності біологічних, емоційних, психологічних, соціальних проявів. Термін «інтегративна» медицина перетинається з терміном «холістична» медицина й у ряді випадків використовується як синонім альтернативної медицини. Хоча за змістом він повинен не протистояти (альтернатива), а поєднувати (інтеграція) з одержанням нової якості діагностики й лікування на основі сучасної «наукової» медицини. У європейських країнах даний вид медицини зветься біологічним.

В останні роки постійно здійснюються нові підходи для об'єднання наукової та альтернативної медицини. Одним з холістичних напрямків медичної науки, що представляють собою синтез сучасних досягнень - аллопатії та гомеопатії, є гомотоксикологія.

Гомотоксикологія – це медична теоретична концепція, заснована на уявленні про нагромадження токсинів в організмі і їх дії, що ушкоджує тканину. Засновником гомотоксикології є німецький лікар і вчений Ганс-Генріх Реккевег (1905-1985). Відповідно до його теорії, організм є відкритою й прагнучою до рівноваги біологічною системою. Ця рівновага може бути порушена внаслідок нагромадження ендогенних і екзогенних гомотоксинів (токсинів людини). Надлишкове нагромадження гомотоксинів у тканинах організму обумовлює захворювання. Згідно Г.-Г. Реккевегу хвороба являє собою прояв біологічно доцільних захисних реакцій, спрямованих проти ендогенного або екзогенного гомотоксина, або є біологічно доцільною спробою організму компенсувати гомотоксичне ушкодження для того, щоб підтримати життя так довго, як тільки це можливо. Це відбувається за рахунок механізму «великої захисної системи» - системи саморегуляції й захисту організму.

У свою чергу, самі патологічні зміни в організмі визначаються як гомотоксикоз. Трактуються, що впливає звідси, хвороба як «боротьба організму з токсином у спробі протистояння і його виведення» і лежить в основі розуміння здоров'я. Тобто метою лікування є запобігання подальшого надходження токсинів в організм і усунення інтоксикації.

Найважливішу роль у реалізації даних ефектів Г.-Г. Реккевег відводив «великій захисній системі», що включає ретикуло-ендотеліальну, гіпофізарно-адреналову, нервово-регуляторну й тканинну детоксикаційні складові. Згідно із сучасним трактуванням, цьому поняттю відповідає «нейро-імунно-ендокринна система», з виділенням тут трьох блоків — психо-вегетативного, імунного й «основної регуляції з матриксом» (Х. Хайне, 2001).

Існує ряд особливостей гомотоксикології як напрямку терапії, що дозволяють, зокрема, відзначити подібності та відмінності цього методу лікування з гомеопатичним і алопатичним методами. При тому, що до складу комплексних антигомтоксичних препаратів входять гомеопатичні компоненти, терапевтичний підхід гомотоксикології аналогічний аллопатії – діагностика й призначення комплексних біологічних препаратів здійснюється не на основі ментальної й соматичної симптоматики та принципу подоби, як у гомеопатії, а на основі анатомо-клінічного діагнозу. Комплексний склад антигомтоксичних препаратів дозволяє призначати їх за показниками до

застосування, таким чином, робить їх доступними лікарям, що не мають спеціалізованої гомеопатичної підготовки.

Для того, щоб лікувати без гомеопатичних загострень можна й необхідно використовувати комплексні антигомотоксичні препарати (АГТП). Завдання лікаря – підібрати засіб, найбільш подібний зміненому стану організму на даному етапі та одночасно попередити розвиток гомеопатичного керування. Це не тільки вибір препарату, вибір потенції, на першому місці – вибір дози, вибір способу введення: той самий препарат можна призначити сублінгвально, увести внутрішньом'язево, увести по ходу меридіана, в акупунктурну точку. І навіть в акупунктурну точку можна ввести підшкірно, внутрішньошкірно або створити біологічне депо – увести підшкірно та внутрішньошкірно.

Завдяки тому, що препарати створені в різних лікарських формах – розчинів для ін'єкцій, таблеток, краплях, мазей і т.д. - з'явилися умови для розвитку нових ефективних методів терапії. Залежно від особливостей вибору препаратів, вибору способу й місця введення, а також стратегії й тактики лікування можна виділити такі методи, як біопунктура – гомеопатичні препарати вводяться в болючі точки та зони, у тригерні точки та зони проекції (застосовується для лікування спортивних травм і больових синдромів опорно-рухового апарата, а також для терапії запальних захворювань деяких внутрішніх органів і ряду функціональних порушень), фармакопунктура – при даній методиці використовуються гомеопатичні засоби, які можуть змішуватися зі звичайними препаратами (місцевими анестетиками, протизапальними засобами й т.п.), ін'єкції можуть проводитися в тригерні точки та зони, у зони проекції органів і в інші місця, гомеосініатрія – у рамках цієї методики використовуються тільки гомеопатичні засоби, які вводяться в точки акупунктури (у такий спосіб вдається поєднувати кращі властивості гомеопатії та акупунктури й суттєво підсилити ефект лікування), гомеомезотерапія – лікарські засоби вводяться неглибоко, внутрішньошкірно або підшкірно в ділянку обличчя, шиї й т.п.

Біопунктура та інші методики дозволяють “доставляти” гомеопатичний препарат безпосередньо у вогнище хвороби. А це гарантує більш стійкий і швидкий терапевтичний ефект. Більше того, у цих методів практично немає побічної дії та протипоказань, і вони можуть успішно сполучатися зі звичайними видами лікування (як медикаментозними, так і немедикаментозними).

У цей час сучасний розвиток спортивної медицини також характеризується інтегративною, холистичною спрямованістю. У першу чергу, це стосується впровадження методу гомотоксикології в практику роботи спортивного лікаря. Як приклад успішного застосування антигомотоксичних препаратів можна привести дані лікування патології опорно-рухового апарата (ОДА) у спортсменів.

Основним симптомом при травмах і ураженнях ОДА є біль. Сучасні підходи до терапії больового синдрому ОДА потрібно визнати незадовільними. Незважаючи на прогрес у вивченні патофізіології больового синдрому опорно-рухового апарата, підходи до терапії в наш час практично не змінилися. При використанні системного підходу до патофізіології больового синдрому потрібно усвідомити необхідність багаточільового впливу. Подібний підхід пропонують комплексні препарати Траумель С, Цель Т та Діскус композитум, які мають доведену дію та підтримують ауторегуляторні системи організму,

а не пригнічують їх. Ефект даних препаратів підсилюється за рахунок спеціальних технік введення і режимів призначення, що попереджує розвиток хронічного запалення. Препарат Траумель С впливає на різноманітні аспекти гострого запального процесу, і є препаратом першого вибору при больових синдромах опорно-рухового апарату. При довготривалому запаленні і дегенеративних змінах тканин призначають Цель Т і Дискус композитум, щоб впливати структурні компоненти тканини або для активації клітинного метаболізму. При загостренні хронічного больового синдрому також призначається Траумель С. Різноманітні форми випуску препаратів дозволяють урізноманітнити їх призначення і схеми терапії, визначити ефективність, швидкість введення, загальний або місцевий характер дії.

Майже п'ять із половиною мільйонів нещасних випадків у рік стають приводом для звертання до травматолога або сімейного лікаря: з такою частотою громадяни Німеччини стають «жертвами» травм під час занять спортом вдома, на вулиці або в спортзалі. Більше половини із цих випадків відбувається в безпосередній близькості від місця проживання пацієнта. У спортивній медицині використовується цілий ряд засобів сучасної гомеопатії, які рекомендуються для тих, хто прагне організувати для себе аптечку «невідкладної допомоги» при спортивній і побутовій травмі: Траумель С (мазь, гель, таблетки, краплі, ампули) - спортивні травми (забої, розтягнення та ін.), Цель Т (мазь, таблетки, ампули) - остеоартроз суглобів, Лімфоміозот (краплі, ампули) - набряки. При забоях, розтягненнях і розривах зв'язок можна використовувати мазеву пов'язку: на хворе місце нанести шар (товщиною 1-2 мм) Траумель С (мазь), зверху розмістити компрес, поверх якого бинтують еластичний бинт (може використовуватися сітчатий бинт), пов'язка міняється кожні вісім годин.

Тільки в США щорічно реєструють близько 40 млн. людей з такими захворюваннями опорно-рухового апарату, як артрози, тендовагініти, бурсити, від яких особливо страждають професійні спортсмени. Якщо зупинитися на остеоартрозі, так серед його причин крім порушень метаболізму, більшу роль відіграють травми з вивихами, підвивихами суглобів, особливо з ушкодженням зв'язкового апарату, а також важке й нерівномірне навантаження на них. Остання може бути зв'язана зі спортом, особливостями праці й дефектами статури. По статистичним даним на сьогоднішній день в Україні зареєстровано 1млн.250тис. випадків остеоартрозу. Захворювання призводить до руйнування суглобового хряща та ,як наслідок, інвалідизації. Остеоартроз займає перше місце серед всіх захворювань кістково-м'язової системи.

Прикладами є артрози колінних суглобів у футболістів, плечових у волейболістів, гомілковостопних у балерин і ліктьових суглобів у борців і тенісистів. Остеоартроз розвивається поступово. Спочатку, коли зміни в суглобі мінімальні, він може навіть не турбувати. Потім з'являються періодичні болі, що виникають при великому навантаженні. Потім вони стають більш сильними й іноді виникають у спокої, частіше – після навантаження. Згодом болі можуть стати постійними й сильними, що обмежують рухливість, а сам суглоб деформується навіть зовні.

Одне з найбільш проблемних місць опорно-рухового апарату – хрящ, що покриває суглобові поверхні кісток, що й забезпечує їх «м'яку» біомеханіку за рахунок амортизації й гладкого ковзання відносно один одного. Хрящ є

різновидом сполучної тканини і являє собою чітко організовану просторову структуру з неклітинного матрикса та клітинних елементів. Неклітинний матрикс багатий протеогліканами, глюкозаміном і хондроїтином. По будові хрящ подібний до губки, що усмоктує в ненапруженому стані, та видавлює при навантаженні в суглобну порожнину протеоглікани.

У фізіологічних умовах відновлення структур матрикса через відсутність у ньому судин підтримується шляхом активного обміну із внутрішньосуглобовою синовіальною рідиною, що містить усі необхідні для цього компоненти. Внутрішньосуглобова рідина одночасно із цим виконує функцію «змащення» для частин суглоба, що рухаються. Здатність хряща витримувати високі динамічні та статичні навантаження і є функція матрикса і його якісного самовідновлення, у цьому виняткове значення належить високій концентрації протеогліканів у матриксі та синовіальній рідині. Патологічні явища в суглобах викликають дистрофічні й запальні зміни хрящової тканини та внутрішньосуглобової синовіальної рідини, що приводять до дегенерації матриксу. Хрящ втрачає пружність, нерівномірно стоншується, у ньому утворюються глибокі тріщини. Розростання кісткової тканини по краях, які не несуть фізичного навантаження, є причиною деформації суглобів. Із прогресуванням ці явища підсилюються й утягуються все нові суглоби.

Альтернативою стандартному лікуванню є препарати АГТТ, іноді вони бувають і дуже ефективним доповненням до терапії. Непогано зарекомендував себе комплексний гомеопатичний препарат Цель Т, який відновлює нормальний обмін речовин у тканинах суглоба. Випускається у вигляді мазі, таблеток і розчину для ін'єкцій. До складу Цель Т входять всілякі речовини, необхідні хворому суглобу – це й компоненти, отримані з рослин, і так звані суїс-органні компоненти. Вони дають потужний стимулюючий ефект, активізуючи внутрішньоклітинні процеси. Одночасно вони поставляють будівельні речовини для хряща та сполучної тканини, уражених хворобою. Тому цей препарат дуже популярний у Східній та Західній Європі.

Перспективним є також використання препаратів антигомтоксичної терапії для поліпшення показників працездатності, відновлення після фізичних навантажень. До основних представників недопінгових АГТ засобів, що застосовуються у спортивній медицині для підвищення працездатності, відносяться наступні препарати Коензим композитум (ампули), Убіхінон композитум (ампули), Каталізатори циклу лимонної кислоти (ампули). Дані препарати впливають на метаболічні процеси. Важливим доповненням до терапії можуть стати антигомтоксичні препарати Лімфоміозот (краплі, ампули), Нукс Воміка-Гомакорд (краплі), Берберис-Гомакорд (краплі), дія яких направлена на підтримання дренажу і детоксикації організму.

Висновки. Великим досягненням біорегуляційної медицини є те, що вона може застосовуватися до здорової людини, яка може перебувати в стресових ситуаціях, тому що всі антигомтоксичні препарати є допінгом. Але це такий «природний допінг», який не визначить жоден допінговий комітет, тому що його потребує організм, і він дає результат на клінічному, функціональному й найвищому рівні. Правильно підібрані АГТП підвищують життєву силу, допомагають організму впоратися з надмірними навантаженнями, як фізичними, так і психологічними.

Досвід використання АГТТ у спортивній медицині показав, що в комбінації зі звичайними заходами гомеопатична терапія при травмах і захворюваннях скорочує ризик розвитку можливих ускладнень і знижує витрати на лікування та реабілітацію спортсменів.

Література

1. Агасаров Л.Г. Фармакопунктура (фармакопунктурна рефлексотерапія). - М.: Арнебия. 2015. - 192 с.
2. Биорегуляторный підхід у терапії больового синдрому опорно-рухового апарату. Практичні аспекти застосування комплексних антигомтоксичних препаратів: монографія / Biologische Heilmittel Heel GmbH. - Москва, 2015. - 48 с.
3. Медична реабілітація в спорті: керівництво для лікарів і студентів / Під ред. В.Н.Сокрута, В.Н.Казакова. - Донецьк: «Каштан», 2011. - 620 с.
4. Монографія на препарат Цель Т / Biologische Heilmittel Heel GmbH. - Москва, 2015. - 48 с.
5. Загальна терапія. Каталог комплексних гомеопатичних препаратів фірми «Билогеше Хайльмиттель Хеель ГМБХ» 2015 р. - М.: ЗАТ «Арнебия», 2014. - 404 с.

Л.Н.Волгина, С.Г.Редковец

Интегративная медицина и антигомтоксическая терапия: возможности применения в спортивной медицине

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л. Шупика, г. Киев**

Введение. Физическая культура и спорт, с их возможностью постоянно проявлять физическую активность, компенсируют недостаток двигательной активности в современном обществе. Регулярная физическая активность приводит к повышению адаптационных возможностей организма человека. Адаптационные процессы, однако, не исключают возможности получения травм. При лечении травм у спортсменов, или других заболеваний, трудно учитывать возможность отожествления лекарств с допинговыми препаратами. В последнем случае эффективной альтернативой служат биологические методы лечения, в том числе антигомтоксическая терапия.

Цель. Познакомить врачей клинических специальностей, в частности врачей спортивной медицины, с новыми медицинскими технологиями (гомеопатия, гомотоксикология) в предоставлении превентивной, восстановительной терапии стимулирующих схем воздействия на организм спортсмена.

Результаты. В лекции представлены основные положения гомотоксикологии, условия для развития новых эффективных методов терапии и возможности их использования в спортивной медицине. Приведены рекомендации по назначению препаратов антигомтоксической терапии у спортсменов, для повышения физической работоспособности, при травмах и заболеваниях, для снижения уровня возможных осложнений.

Выводы. Опыт использования АГТТ в спортивной медицине показал, что в комбинации с обычными методами гомеопатическая терапия при травмах и заболеваниях сокращает риск развития возможных осложнений и снижает расходы на лечение и реабилитацию спортсменов.

Ключевые слова: холистическая медицина, антигомтоксическая терапия, спортивная медицина.

L. Volgina, S. Redkovets

Integrative medicine and antihomotoxic therapy: possibilities of using in sport medicine

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv

Introduction. Physical culture and sport providing abilities to exercise physical activity continuously compensate the lack of motor activity in the modern society. Regular physical activity increases the adaptive capacity of the human body. The adaptive process, however, does not exclude the possibility of injury. In the treatment of injuries in athletes or other diseases it is difficult to consider the possibility of identified drug doping agents. In the latter case, effective alternative therapies are biological in particular antihomotoxic preparations.

Purpose. To introduce new medical technologies (homeopathy, homotoxicology) to doctors of all clinical medical specialties, including sports medicine for their providing preventive, regeneration schemes stimulating the body of an athlete.

Results. The lecture contains the fundamentals of homotoxicology, conditions for the development of new effective therapies to be used in sports medicine. The recommendations are given to administer antihomotoxic therapy drugs for sportsmen to enhance physical capability, in case of injuries and other diseases, to reduce possible complications.

Conclusions. The experience of using AHTT in Sports Medicine showed that the risk of possible complications reduces when combining conventional and homeopathic therapy in case of injuries and diseases as well as it reduces the cost of treatment and rehabilitation for athletes.

Key words: Holistic medicine, antihomotoxic therapy, sport medicine.

Відомості про авторів:

Волгіна Людмила Миколаївна - к.м.н., доцент кафедри медичної реабілітації, фізіотерапії та спортивної медицини НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицького, 9, тел.: (044) 2354209.

Рідковець Світлана Григорівна - асистент кафедри медичної реабілітації, фізіотерапії та спортивної медицини НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицького, 9, тел.: (044) 2354209.

УДК:616-0.36.82:616-084

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2016

Л.М.Волгіна, С.Г.Рідковець, Т.В.Куртян, І.М.Олексенко

ЗНАЧЕННЯ ЗНАННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ

**Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика, м. Київ**

Резюме. Даний час вимагає, для високої якості підготовки лікарів, знання для розвитку превентивної медицини, як медицини, що попереджає та випереджує розвиток захворювання. Метою навчання превентивної реабілітації на етапі післядипломної освіти є поповнити арсенал практикуючого лікаря сучасними методами нового профілактичного напрямку, беручи до уваги індивідуальний підхід до діагностики, лікування та реабілітації. Вивчення у курсі підготовки нових концепцій, методологічних підходів згідно фази превентивної реабілітації.